

OCENA DOROBKU NAUKOWEGO, DYDAKTYCZNEGO I ORGANIZACYJNEGO
DR HELENY KRASOWSKIEJ W POSTĘPOWANIU HABILITACYJNYM

Pani dr Helena Krasowska, absolwentka polonistyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, od roku 2004 jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Instytucie Sławistyki PAN. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa otrzymała w 2004 r. na podstawie rozprawy doktorskiej *Górale polscy na Bukowinie Karpackiej. Studium socjolingwistyczne i leksykalne* (promotor: prof. dr hab. Zbigniew Greń, IS PAN); praca ta ukazała się dwa lata po obronie w 2006 r. w Warszawie nakładem Sławistycznego Ośrodka Wydawniczego (ss. 331). Monografia ta, dojrzała metodologicznie, jest pierwszą publikacją zwartą w dorobku naukowym Habilitantki (obok książki o charakterze raczej popularnonaukowym *Bukowina. Żywa historia kościoła*, wydanej w tym samym 2006 roku w Krakowie).

Zauważyć można niezwykle intensywną dynamikę rozwoju naukowego dr Heleny Krasowskiej po doktoracie (lata 2004-2012): 6 książek autorskich i współautorskich, 41 artykułów naukowych, współredakcja 2 tomów zbiorowych, współpraca przy redakcji 4 publikacji, udział w opracowaniu albumu *Ludzie Kresów. Ślady życia spisane piórem i obiektywem* (2009), wygłoszenie 36 referatów na konferencjach naukowych, 24 artykuły popularyzujące naukę, a także 11 przekładów wierszy (z języka polskiego na ukraiński).

Dr Helena Krasowska legitymuje się zatem dużym, szybko powiększającym się ilościowo, różnorodnym i wartościowym, zwłaszcza pod względem dokumentacyjnym, dorobkiem naukowym. Ilościowo imponujący, pod względem jakościowym, aczkolwiek bogaty i interesujący, nie zawsze jest równy. Badaczkę cechuje rzetelność, skrupulatność i pracowitość, odwaga w podejmowaniu penetracji terenowych i archiwalnych, świetna znajomość kilku języków i realiów Ukrainy i Rumunii oraz sytuacji w nich mniejszości polskiej, choć realizacja Jej zamierzeń badawczych wywołuje czasem uczucie niedosytu.

- I. Ocena książki *Mniejszość polska na południowo-wschodniej Ukrainie* wskazanej jako „osiągnięcie naukowe”, będące podstawą nadania stopnia doktora

habilitowanego (zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt. 1 i 2 Ustawy z dnia 14.03.2003 r. z późniejszymi zmianami)

Książka dr Heleny Krasowskiej *Mniejszość polska na południowo-wschodniej Ukrainie* (Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2012, ss. 435), jest niewątpliwie pozycją ważną, wypełniającą lukę w dotychczasowych badaniach nad współczesną polszczyzną na Ukrainie. Mimo iż są one już bardzo rozwinięte, to jednak lektura rozprawy Habilitantki przekonuje, iż jest to obszar badawczy nie do końca jeszcze spenetrowany. Wybór tematu badawczego zasługuje zatem na uznanie. Jest to pierwsza monografia zawierająca wyczerpującą i wnikliwą charakterystykę mniejszości polskiej i stanu obecnego języka polskiego w południowo-wschodniej części Ukrainy oparta na obszernym, wartościowym materiale zebrany samodzielnie przez Autorkę w latach 2007-2012.

Podstawa materiałowa jest imponująca, reprezentatywna, wiarygodna, zebrana w wyniku eksploracji terenowych i badań ankietowych od informatorów zróżnicowanych pokoleniowo (ur. w latach 1919-1945 – pokolenie starsze, ur. w latach 1945-1975 – pokolenie średnie, ur. w latach 1975-1990 – pokolenie młode), dopełniona danymi uzyskanymi w trakcie kwerend archiwalnych i danymi statystycznymi. Umożliwia zatem wszechstronny opis różnorodnych zagadnień dotyczących polskiej mniejszości na Ukrainie południowo-wschodniej. Dowiadujemy się jednak o niej pośrednio z uwag zawartych w różnych miejscach książki, niestety brak syntetycznego przedstawienia tego materiału, podobnie jak brak informacji o respondentach (poza spisem informatorów w zakończeniu książki i danymi o nich przytaczanymi przy okazji prezentacji wyników różnych badań ankietowych). Podział respondentów na 3 grupy: starszego, średniego i młodego pokolenia (por. wyżej) wydaje mi się też pewnym uproszczeniem, przydałby się podział bardziej szczegółowy.

Monografia składa się z wstępu, 4 podstawowych rozdziałów (poświęconych historii i współczesności Ukrainy południowo-wschodniej, ukraińskiej polityce narodowościowej i prawnemu statusowi mniejszości polskiej, stanowi obecnemu polszczyzny, jej zakresowi i funkcjom, tożsamości kulturowo-narodowej Polaków i przeżywaniu polskości na badanym terenie) oraz zakończenia. Dopełniają ją materiały pomocnicze: cenny aneks zawierający kopie różnych dokumentów, dane statystyczne, wykaz respondentów, bibliografia, spis map, tabel i wykresów, wykaz skrótów i streszczenia w języku angielskim i rosyjskim. Kompozycja pracy jest logiczna, choć wydaje się, że treści zawarte w rozdziale 5. *Tożsamość kulturowo-narodowa: rodzaje, wymiary i składniki* powinny poprzedzać dwa podstawowe rozdziały poświęcone językowi, gdyż stanowią pewnego typu wprowadzenie do nich.

Recenzowane opracowanie ma charakter wieloaspektowy. Autorka – z uwagi na specyfikę polskiej mniejszości żyjącej w rozproszeniu i założone cele pracy – przyjęła zarówno w gromadzeniu materiału, jak i w jego opisie różnorodne metody, łączone, z pogranicza historii, etnologii i socjologii (s. 18), także językoznawstwa, co należy uznać za postępowanie badawcze w pełni umotywowane. Badania społeczności rozproszonych, żyjących w środowisku wielonarodowym i wielojęzycznym, z pewnością wymagają specyficznego podejścia. Za właściwe i adekwatne do zamierzonego celu należy uznać zatem teoretyczno-metodologiczne założenia pracy.

Niewątpliwie wartość dokumentacyjna książki jest ogromna. Autorka dotarła do unikatowych źródeł archiwalnych, które skrupulatnie w książce wykorzystowała, do polskich organizacji, działających na badanym terenie obwodu donieckiego i zaporoskiego, i przede wszystkim do dużej grupy przedstawicieli mniejszości polskiej mieszkających w rozproszeniu w obu obwodach. Dotarcie do nich było utrudnione zarówno ze względu na brak zwartych środowisk polskich, jak i na nieznaną i/ lub nieużywaną polszczyznę przez wiele osób deklarujących polską narodowość. Stąd też znakomita znajomość języka ukraińskiego i rosyjskiego okazała się bezcenna w prowadzonych przez dr Helenę Krasowską badaniach. Nie bez znaczenia był fakt uznawania eksploratora za „swojego” – obeznanego z problemami środowiska wielojęzycznego, wielonarodowego i wielokulturowego. Dr Helena Krasowska jako osoba pochodząca z Ukrainy i znająca teren, ludzi, używane tu języki, problemy opisywanego pogranicza narodowego, kulturowego i językowego była – jak nikt inny – predestynowana do opracowania takiego tematu.

Monografię Autorka słusznie zatytułowała *Mniejszość polska na południowo-wschodniej Ukrainie*, nie uwypuklając kwestii języka polskiego w tytule, gdyż nie jest to opracowanie *stricte* językoznawcze, co oczywiście nie umniejsza w niczym jej wartości naukowej. Jest to studium poświęcone historii i współczesności Polaków na badanym terenie, ich statusowi prawnemu w ramach państwa ukraińskiego, tożsamości narodowej i kulturowej osób deklarujących się jako Polacy, a także ich sytuacji językowej. Polszczyzna i inne języki funkcjonujące na tym terenie (ukraiński, rosyjski) są zatem przedmiotem dociekań głównie pod względem ich funkcji, zakresu, prestiżu, opinii o nich. Z badań dr Heleny Krasowskiej wynika, że język polski nie pełni wielu funkcji, jest często językiem nieznanym lub językiem wyuczonym, opanowywanym w toku nauki na różnych kursach, lektoratach, zajęciach fakultatywnych w szkole, rzadko językiem prymarnym znanym z przekazu w rodzinie. Z tych powodów Autorka zrezygnowała z opisu ściśle lingwistycznego, poświęcając jedynie krótki fragment interferencjom językowym (s. 172-178).

Za cenny uważam opis historii i współczesnej sytuacji narodowo-językowej w obu obwodach, poparty obszernymi wypowiedziami informatorów. Rzeczywiście można mówić tu zarówno o oglądzie jej „od wewnątrz” dzięki pochodzeniu Autorki, jak i „od zewnątrz”, już z pozycji badacza. Wartościowy jest rozdział 2., przynoszący opis statusu prawnego polskiej mniejszości na Ukrainie w świetle polityki narodowościowej państwa, oraz rozdział 6., poświęcony pejzażom pamięci (*O przeżywaniu polskości na badanym terenie*), tematyce modnej ostatnio w pracach poświęconych polszczyźnie kresowej. Szczegółowo zostały omówione problemy tożsamości kulturowo-narodowej społeczności polskiej (r. 5.), poparte danymi statystycznymi, ankietowymi i wypowiedziami samych respondentów.

Dwa istotne dla rozprawy rozdziały *Język polski na południowo-wschodniej Ukrainie. Stan obecny* (r. 3.) i *Zakres i funkcje języka polskiego* (r. 4.) są najciekawsze dla językoznawcy, ale też budzą o wiele więcej pytań i wątpliwości. Niecałkowicie adekwatne są ich tytuły, zwłaszcza rozdziału trzeciego. Opis dotyczy bowiem języków używanych przez Polaków w obwodzie donieckim i zaporoskim (w tym również surżyka), wielojęzyczności społeczności polskiej, kolejności nabywania poszczególnych języków, codziennego języka respondentów w sferze rodzinnej (a nie jest nim polszczyzna). Językowi polskiemu w całości poświęcone są tylko dwa podrozdziały, pierwszy, ukazujący jego znajomość w ocenie respondentów, i piąty – o interferencjach językowych w polszczyźnie. Uwagi o języku polskim znajdują się też w pozostałych podrozdziałach, ale nie stanowi on pierwszoplanowego przedmiotu opisu.

Praca bardzo by zyskała, gdyby Autorka pokusiła się o syntetyczny opis polszczyzny różnych grup informatorów. Z informacji rozproszonych w rozdz. 3-4 wynika bowiem, że mamy do czynienia z różnymi jej odmianami; z polszczyzną kresową wyniesioną z domu (w jej różnych wariantach) i z polszczyzną wyuczoną na kursach, lektoratach itp. Na s. 176 Habilitantka sama podkreśla, że „trzeba byłoby podjąć odpowiednie badanie nad językiem poszczególnych informatorów i grup, do których należą, biorąc pod uwagę ich miejsce urodzenia”. Szkoda, że nie zastosowała tego przynajmniej we wspomnianym wyżej fragmencie r. 3. poświęconego interferencjom, gdzie potraktowała łącznie język obu tych grup respondentów, mimo iż reprezentują oni zupełnie różne warianty polszczyzny.

Wartość rozprawy z pewnością podniosłaby także dokładna lokalizacja przytoczonych zjawisk interferencyjnych oraz wypowiedzi respondentów w całej książce. Mimo że Autorka na końcu zamieściła spis informatorów i ich skrótową charakterystykę (miejsce i rok urodzenia), to w tekście rozprawy nigdzie nie odwołuje się do nich. Wypowiedzi respondentów są lokalizowane ogólnie ze wskazaniem na miejscowość i rok, np. [Donieck

2009: wywiad], natomiast cytaty, ilustrujące zjawiska językowe, są pozbawione lokalizacji. Nie wiadomo zatem, od kogo informacje zostały uzyskane, a przegląd spisu respondentów przekonuje, że ich pochodzenie jest zróżnicowane (Ukraina, nie tylko południowo-wschodnia, także zachodnia, obecna Białoruś, Litwa i Polska).

Dr Helena Krasowska zastrzega się, że jej celem nie jest szczegółowa analiza językoznawcza i że przegląd zjawisk interferencyjnych jest fragmentaryczny (s. 176), niemniej jednak wydaje się, że formułując uwagi o interferencjach językowych w polszczyźnie, mogła przynajmniej zasygnalizować trudności w odróżnianiu doraźnych interferencji od starych cech kresowych (ustabilizowanych już w tej odmianie polszczyzny). Przegląd zjawisk interferencyjnych przekonuje bowiem, że część z nich można interpretować inaczej ze względu na ich dawność i żywotność w polszczyźnie kresowej. Dotyczy to m.in. takich zjawisk, jak: półmiękką realizacją spółgłosek środkowojęzykowych, zachowanie przedniojęzykowo-zębowego *l*, dźwięcznego *h*, miękkie *l'* we wszystkich pozycjach, uogólnianie końcówki *-u* w C.lp. rzeczowników męskich, analityczny czas przeszły z zaimkiem osobowym w funkcji wykładnika osoby, uogólnienie form męskoosobowych w czasie przeszłym niezależnie od rodzaju gramatycznego rzeczownika występującego z nim w związku zgody, niektóre konstrukcje składniowe, zwłaszcza *dla* + D. zamiast celownika, część zapożyczonych leksyki. Większość wymienionych cech może wystąpić pod wpływem ukraińskim i rosyjskim również w polszczyźnie wyuczonej, a więc tym ważniejsza staje się lokalizacja cytowanych przykładów, czyli informacja o typie polszczyzny (wyniesiona z domu rodzinnego polszczyzna kresowa czy może nowa polszczyzna – wyuczona).

Monografia dr Heleny Krasowskiej mimo wskazanych niedostatków z pewnością zasługuje na uznanie, na ocenę pozytywną ze względu na podkreślane walory dokumentacyjne, unikatowy materiał, wszechstronność ujęcia, wieloaspektowość badań, co sprawia, że wnosi ona „istotny wkład w rozwój naszej dyscypliny”.

II. Ocena istotnej aktywności naukowej (zgodnie z art. 16 ust. 2 pkt. 1 i 2 Ustawy z dnia 14.03.2003 r. z późniejszymi zmianami)

Aktywność naukowa dr Heleny Krasowskiej jest imponująca, a jej dorobek przedhabilitacyjny mieści się zasadniczo w dwóch nurtach: opisu polszczyzny na Bukowinie – w części ukraińskiej i rumuńskiej oraz mniejszości polskiej na Ukrainie południowo-wschodniej. W każdym z tych nurtów można oczywiście wyróżnić różnorodne zagadnienia, badane przez Habilitantkę, takie jak: kwestie tożsamości narodowo-kulturowej Polaków na wskazanych terenach, ich historia i sytuacja współczesna, problemy wielojęzyczności, zakres

i funkcje polszczyzny na tle innych języków, kontakty językowe, zagadnienia leksykalne i rzadko – inne niż leksykalne zagadnienia językowe.

Dwie najpoważniejsze prace micszczące się w nurcie badań nad polszczyzną na Bukowinie to jej rozprawa doktorska *Górale polscy na Bukowinie Karpackiej. Studium socjolingwistyczne i leksykalne* (Warszawa 2006) oraz współautorski (ze Zbigniewem Greniem) *Słownik górali polskich na Bukowinie*, opublikowany w 2008 roku.

Pierwsza z wymienionych pozycji to cenne studium socjolingwistyczne i leksykalne poświęcone Góralom polskim na Bukowinie, rozdzielonej po wojnie granicą państwową rumuńsko-ukraińską, i ich gwarze, dojrzałe metodologicznie, interesujące pod względem merytorycznym. Przynosi porównanie tej samej grupy góralskiej i jej języka w dwóch różnych państwach, pokazuje, jak różne warunki zewnętrzne wpływają na funkcjonowanie języka mniejszościowego. Zakres przedstawionych badań jest obszerny, a materiał językowy zebrany przez Autorkę – autochtonkę, wiarygodny i niezwykle ciekawy, w pracy porządnie poklasyfikowany i starannie opracowany. Jest to lektura ważna dla badaczy polszczyzny na Wschodzie zarówno ze względu na walory metodologiczne, jak i bogaty materiał językowy, który może służyć jako podstawa porównawcza.

Druga pozycja – współautorski *Słownik górali polskich na Bukowinie* jest pierwszym, obszernym słownikiem współczesnej gwary górali polskich, zamieszkujących Bukowinę, opartym na materiale zebrany głównie w trakcie współczesnych eksploracji terenowych. Liczy ok. 3 000 haseł ułożonych w porządku alfabetycznym. Ma charakter dyferencyjny, zawiera wyrazy formalnie i semantycznie różne od słów ogólnopolskich, specyficzne frazeologizmy i analityzmy, a także – „wyrazy wprawdzie zbieżne z leksyką ogólnopolską, lecz z różnych względów, przede wszystkim kulturowych, uznane przez autorów za interesujące” (s. 16). Bogata ilustracja przykładowa w zapisie półfonetycznym (poszerzającym krąg odbiorców słownika), walory kulturowe, dobrze opracowane relacje międzyjęzykowe to ważne cechy *Słownika górali polskich na Bukowinie*.

W dorobku naukowym dr Heleny Krasowskiej znajduje się również duża liczba artykułów naukowych poświęconych Bukowinie i południowo-wschodniej Ukrainie (41) o różnorodnej tematyce. 4 z nich zostało opublikowanych w znaczących czasopismach, znajdujących się na liście ERIH, takich jak np. „Acta Baltico-Slavica”, „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”, „Prace Filologiczne”, 5 – w czasopismach z listy B MNiSW (np. „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”, „Zeszyty Łużyckie”) pozostałe – w innych czasopismach (np. „Romanoslavica”), w seriach wydawniczych i tomach zbiorowych. Dotyczą one m.in. tożsamości narodowej i kulturowej tamtejszych Polaków (np. *Tożsamość*

mniejszości polskiej na pograniczu ukraińsko-rosyjskim 2007; *Specyfika narodowej mniejszości polskiej na pograniczu ukraińsko-rosyjskim* 2008; *Tożsamość narodowa Polaków na Bukowinie północnej i środowisk polonijnych na Wschodniej Ukrainie* 2008), ich historii i współczesności, obecnej sytuacji socjolingwistycznej (np. *Polacy wśród innych mniejszości na terenie obwodu zaporoskiego* 2012; *Sytuacja socjolingwistyczna Polaków bukowińskich* 2010; *Sytuacja socjolingwistyczna górali bukowińskich w Celinovacu (Bośnia i Hercegowina)* 2011), zagadnień pogranicza językowego i wielojęzyczności (np. *Relacyjność językowego i kulturowego pogranicza* 2006; *Problematyka lingwistyczna w badaniach nad pograniczami* 2007; *Język – jeden z wyróżników dziedzictwa kulturowego pogranicza* 2008), nauczania języka polskiego (np. *Problemy i perspektywy nauczania języka polskiego na Bukowinie północnej* 2007), preferencji językowych Polaków katolików na Ukrainie i w Rumunii (np. *Problem języka liturgii w kościele katolickim na Bukowinie Karpackiej* 2009; *Wybór języka w Kościele rzymskokatolickim na pograniczach Ukrainy* 2011), zagadnień językowych, głównie leksykalnych (np. *Charakterystyka wybranych leksemów z zakresu „Człowiek i świat duchowy”* 2005; *O pewnej specyfice słownictwa polskich górali na Bukowinie* 2009).

Jak widać, niektóre obszary tematyczne dr Helena Krasowska spenetrowała dokładnie i dostarczyła wielu wartościowych, porządkujących i systematyzujących opracowań. Wartość naukowa większości recenzowanych tekstów jest niewątpliwa, ale niektóre reprezentują nieco słabszy poziom, charakteryzując się powtarzalnością wątków, sformułowań, przykładów, nie za dużą wnikliwością interpretacji, czasem nieadekwatnością tytułów w stosunku do treści. Np. w dwóch artykułach z 2007 r. *Losy wybranych leksemów w polskiej gwarze górali bukowińskich* oraz *Problem słownictwa w polskiej gwarze górali bukowińskich* (prawie identycznych) Autorka opisuje – w porównaniu z polszczyzną ogólną, polskimi gwarami południowego Śląska, Czadeckiego i Podkarpacia oraz z gwarami rumuńskimi i ukraińskimi na Bukowinie – leksykę Górali bukowińskich, wyróżniając w niej określone grupy leksykalne z uwagi na zgodności z uwzględnionymi podstawami porównawczymi. Nie zajmuje się ani losami tego słownictwa, ani problemami jego opisu, co sugerowałyby nadane tytuły. Nie oznacza to, że neguję wartość naukową tekstu, przeciwnie, uważam, że jest interesujący poznawczo, dobrze ukazuje rezultaty kontaktów językowych w gwarze Górali bukowińskich.

Warstwa dokumentacyjna, egzemplifikacyjna w tekstach dr Heleny Krasowskiej jest bardzo bogata, ale nie zawsze towarzyszy temu równie doskonała umiejętność interpretacji owych danych. Autorka skrupulatnie przytacza liczby, procenty, literaturę przedmiotu, ale bywa tak, że nie ma pogłębionego komentarza, a wnioski są niekiedy mało odkrywcze. Dane liczbowe i/lub procentowe zawarte w starannie opracowanych tabelach są czasem w sposób

nużący powtarzane w komentarzu (por. np. artykuł *Różne oblicza tożsamości kulturowej na pograniczach*).

Niezależnie jednak od oceny niektórych publikacji dr Heleny Krasowskiej ogólnie jest to dorobek naukowy interesujący i znaczący dla badaczy polszczyzny poza granicami kraju.

Przejawem dużej aktywności naukowej jest udział Habilitantki w 36 konferencjach naukowych. W latach 2005-2012 wygłosiła 18 referatów na konferencjach w Polsce i 18 na konferencjach za granicą, na Ukrainie, w Rumunii i we Francji. Ten dorobek konferencyjny należy do imponujących, dr Helena Krasowska aktywnie współpracuje z badaczami w wymienionych krajach i jest przez nich często zapraszana jako referentka.

Równie interesująco przedstawiają się jej dokonania w zakresie współpracy z zagranicą, czego dowodem jest udział nie tylko w konferencjach, ale i w projektach badawczych realizowanych na zasadzie umów międzynarodowych. Habilitantka była kierownikiem trzech projektów badawczych, jednego uzyskanego w MNiSW (obecnie NCN), dwóch – we współpracy z Ukrainą, z Berdiańskim Uniwersytetem Zarządzania i Biznesu. Efektem tych projektów polsko-ukraińskich są dwie współautorskie publikacje ukraińskojęzyczne (podaję tytuły w przekładzie na język polski): podręcznik „Socjolingwistyka” (2007) oraz monografia „Specyfika bukowińskiego pogranicza: historia kulturowego poliлогу” (2010). Brała też udział w dwóch innych grantach w Rumunii (*Polacy i Rumuni: Stereotypy – mity czy rzeczywistość*) i na Ukrainie (*Zachowanie narodowej tożsamości w kontekście międzykulturowego dialogu: doświadczenia polskie i ukraińskie*).

III. Ocena dorobku w zakresie dydaktyki, organizacji i popularyzacji nauki

(zgodnie z kryteriami § 5 w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r.)

Dr Helena Krasowska ma wymagany dorobek dydaktyczny (wykłady w latach 2005-2008 w Studium Doktoranckim Instytutu Sławistyki PAN oraz wykłady z socjolingwistyki w Berdiańskim Instytucie Przedsiębiorczości na Ukrainie dla studentów II i III roku socjologii w latach 2005 i 2009), choć nie jest on z oczywistych względów obszerny.

Podkreślić należy Jej wybitne osiągnięcia organizacyjne w zakresie upowszechniania i promocji nauki. Działalność popularyzatorska Habilitantki jest ściśle związana z Jej aktywnością naukową. Opublikowała 24 artykuły popularnonaukowe, wygłosiła 7 wykładów, wiele prelekcji (głównie przy okazji festiwali folklorystycznych), uczestniczyła w dwóch audycjach radiowych, w przygotowaniach do promocji książek naukowych. Od 1997 r. bierze udział w organizowaniu Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie

Spotkania” w Jastrowiu k. Piły, przygotowała dwie międzynarodowe z konferencje naukowe towarzyszące festiwalowi (Czerniowce 2005 i Jastrowie 2009). Była również współorganizatorem dwóch innych konferencji naukowych (Berdiańsk 2006 i 2007).

Cenne są jej niejęzykoznawcze publikacje o charakterze źródłowo-badawczym, faktograficznym, z zakresu dokumentalistyki, np. książka współautorska *Polacy Berdiańska: dokumenty, fakty, komentarze* (2011), autorska *Bukowina. Żywa historia Kościoła* (2006) czy artykuły, por. np. *Polacy wśród innych mniejszości na terenie obwodu zaporoskiego* (2012), *Działalność polskich organizacji w ramach prawa Ukrainy* (2007/2008). Wymienić należy też dwa artykuły współautorskie (z M. Pokrzyńską), poruszające ważną społecznie tematykę, poświęcone strukturalnym konsekwencjom Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Bukowińskie Spotkania”, opracowane na podstawie ukraińskich i polskich uczestników festiwalu (2010, 2011), istotne zarówno dla mniejszości polskiej na Bukowinie, jak i dla Bukowinian i ich rodzin, którzy po II wojnie światowej osiedlili się w Polsce.

Dr Helena Krasowska jest aktywnym członkiem towarzystw naukowych i kulturalnych w Polsce, na Ukrainie i w Rumunii (zob. autoreferat), a od r. 2007 wiceprezesem Zarządu Fundacji Słowistycznej. Zainicjowała podpisanie umów o współpracy naukowej z Rumuńską Akademią Nauk i Akademią Nauk Ukrainy. Nieformalną współpracę prowadzi z wieloma jednostkami, np. z Związkiem Polaków w Rumunii, Towarzystwem im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach na Ukrainie, Studium Języka Obcego dla Obcokrajowców na Uniwersytecie Rzeszowskim.

W świetle przytoczonych danych Habilitantka jawi się jako osoba dynamiczna, pełna pasji badawczej i popularyzatorskiej, sprawna organizacyjnie. Te Jej walory zostały już docenione, czego przejawem jest m.in. odznaka honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” nadana Jej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2011), wyróżnienie przyznane przez Związek Polaków w Rumunii (2006) czy dyplom Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego „Odrodzenie” na Ukrainie (2008).

Konkluzja

Oceniając ogólnie przedstawiony mi do recenzji dorobek dr Heleny Krasowskiej, stwierdzam, że odznacza się on wagą podejmowanej problematyki, bogactwem i unikatowością gromadzonego materiału, wybitnymi walorami dokumentacyjnymi (bogata egzemplifikacja materiałowa, wielością szczegółowych obserwacji i ustaleń), choć zauważyć wypada również słabsze strony Jej niektórych prac (sformułowane wyżej). Mimo pewnych uwag krytycznych Jej dorobek naukowy oceniam pozytywnie. Przedstawione już wyżej

walory Jej prac decydują o tym, że Jej wkład w rozwój badań nad mniejszością polską i jej językiem poza granicami kraju (na Ukrainie i w Rumunii) należy uznać za znaczący. Pragnę także jeszcze raz podkreślić szczególnie Jej zasługi na polu dokumentalistyki, pasję badawczą, zaangażowanie naukowe, dokonania popularyzatorskie i organizacyjne.

Stwierdzam, że dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny dr Heleny Krasowskiej spełnia kryteria stawiane ustawowo w procesie postępowania habilitacyjnego, dlatego popieram wniosek o nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa.

